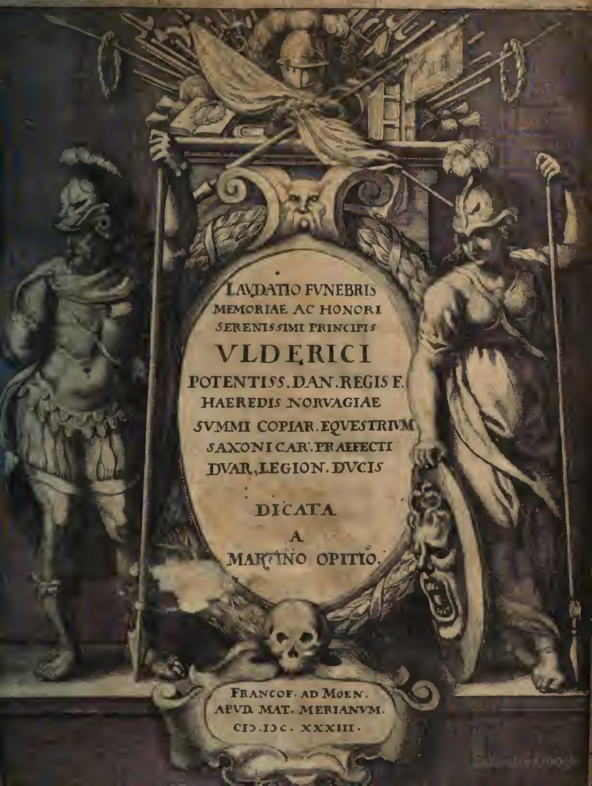

LAVDATIO FVNEBRIS
MEMORIAE AC HONORI
SERENISSIMI PRINCIPIS
VLDERICI
POTENTISS. DAN. REGIS F.
HAEREDIS NORVAGIAE
SVMMI COPIAR. EQVESTRIVM
SAXONICAR. PRAEFECTI
DVAR. LEGION. DVCIS
DICATA
A
MARTINO OPITIO.
FRANCOF. AD MOEN.
APVD MAT. MERIANVM.
CIↃ.IↃC. XXXIII.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI

CHRISTIANO IV.

DANIÆ NORVAGIÆ
GOTHORVM VANDALORVMQ.
REGI
SLESVICI HOLSATIÆ STOR-
MARIÆ AC DITMARSIÆ
DVCI
OLDENBVRGI AC DEL-
MENHORSTÆ ETC.
COMITI
REGI AC DOMINO SVO CLE-
MENTISSIMO IN SOLATIVM PATERNI
DOLORIS ET TESTANDÆ
DEVOTIONI
D. D. D.

MART. OPITIVS.

FRANCOF. AD MOENVM.

ANN. CIↃ. IↃC. XXXIII. KAL. OCTOBR.

INter hæc bella Germanię & calamitates inauditas ſpectaculum atrox nobis exhibitum eſt nuper, cædes indigniſſima, qua Princeps Iuuentutis Vldericus, Potentiſſimi Daniæ Regis Filius, nihil hoſtile & cogitans & metuens eo tempore periit, quo imminentes quibuſcunq; ex cauſſis induciæ ſecuritatem caſtris, quietem omnibus promittere videbantur. Scilicet hoc vnum reſtabat deploratiſſimis rebus noſtris, vt ad ſumma genitus &, perfidiæ artes ac dolum ſi excipias, cætera inuictus heros, in viridi ætate ſua, qua oculos iam omnium & expectationem in ſe conuerterat, per fallaciam ac fraudes, è medio ingentium factorum curſu, & opera quidem vltimi mancipij, abriperetur. Quid dicam, fides ſupremi Numinis! aut quid non dicam? atrocitatemne facti accuſem & morte ipſa mortis genus longe acerbius? At quamuis tantum in me eſſet eloquentiæ, quantum mœroris eſt veriſſimi, iuſtamq; hominis ac qualem adoleſcens innocentiſſimus merebatur ætatem huic ſoli meditationi impenderem; parricidium tamen hoc publicum, hanc necem triſtiſſimam, capitale hoc facinus nullis verborum co-

 loribus,

loribus, nullo conatu ſatis vnquam exp. eſſerim. An vero momenta vitæ deplorem ac incerta mortalium, quorum ſpes omnis & quicquid vſpiam illis charum eſt, vnius horæ fortuna perit multoties ac euaneſcit? Et p rcius equidem reliqui de fr gilitate noſtra quereremur, ſi, q oties tam rarus decor, tam inſigne virtutis ac ingenij ſpecimen cœlo del bitur, eouſq; illi rebus humanis intereſſe contingeret, donec & felicitate tanta ad ſatietatem, ſi qua eſſe hic debet, frui, & exemplo eius allecti optima quæque ſe tari poſſemus ac diſcere. Ve um cum non ea ſolum conditio noſtra ſit, vt voluptatem ex iis fere quibus maxime oblectamur rebus pe cipiamus breuiſſimã; ſed & diuinas mentes memoriam beneficiorum ſuorum & laudẽ magis quam inanem planctum, à quo ſibi hoſtes ipſos etiam poſt patratum hoc facinus (magnitudine credo eius ſera licet æſtimatione perſpecta) non temperaſſe nouimus, requirere à nobis credibile ſit: relictis hic querimoniis, aut ſaltem dilatis, naturæ potius animique dotes eaque iuuenis conſummatiſſimi ornamenta contemplemur, quibus vt vitam redimere nõ potuit, ita fragili vita potiorem famam æternam & ſeculorum omnium præconia iure meritus eſt optimo. Vtinam vero veteris inſtituti illius, Romanorum imprimis, quo defunctos laudare aut magiſtratuum ferme aut propinquorum erat, nunc quoque iam ratio haberetur: certe argumento rei, quod ſplendorem omnem orationis ac copiam interuallo excedit longiſſimo, ab auctoritate ſaltem laudatorum atque maieſtate grauitas accederet illuſtrior: nunc ego, & nullo neque conditionis neque literarum pretio clarus, & hoc quidem tempore ab inſtrumentis doctrinæ omnibus ac patria, inter curas ob ruinam illius

illius iuſtiſſimas, diuulſus, & minor tandem longe quàm vt dictorum inuidiam, graſſante tãta inter homines peruerſe interpretandi quicquid loquimur vſpiam aut ſcribimus licẽtia, declinare valeam aut elidere; ego, inquam, quid in medium adferam quod aut meritis beatiſſimæ illius animæ reſpondeat, aut expectationi de propoſito hoc meo ſatisfaciat? Cum tamen nõ viuus modo Princeps Optimus tanta me clementia fouerit, tãto a r ore nullo merito meo proſecutus fuerit, vt verborũ officium, quod ſolum hinc ſublatis præſtari poteſt, deuotio gratitudinis meæ prorſus à me poſtulet; verum etiam memoriam mihi ſuam abſenti moriens commendari iuſſerit, obſequio ipſo & profeſſione pietatis ſi non laudari, tamen, vt ſpero, excuſari apud benignos æſtimatores merebor. A patria igitur præglorioſiſſimi Principis, id quod Rhetores iubent, exordium ſumere non poſſumus, niſi ſimul & ſumamus à regno. Cæteri mortales ortum ſuum vni loco debẽt aut vrbi: Regum ac Principum ea ſors eſt, vt naſci per tot ſpatia terrarum videantur, per quot vel parentes imperant, vel imperaturi ſunt ipſi. Gaudium hoc non priuatum eſt, nec vnius cubiculi ambitu concluditur: Soles eiuſmodi ſimul oriuntur, ſimul omnia late radiis ſui ſplẽdoris ac ſerenitate colluſtrant. Daniam vero ita vti decebat cõmendare velle, hoc eſſet idem pelagus volæ manus includere, quod illam perpetua cuſtodia tuetur ac ambit. Quid Zelandia eiuſque capite Hafnia opulentius? quid fœcundius Scania? quid Fionia pulchrius? quid armentorum ac apium copia vtilius Cherſoneſo Cimbrica? Reliquas enim Regiones & Prouincias quæ legibus imperij huius tenentur adducere ſimul ſi cuperem, eundem hic limitem inuenirẽ quem antiqui poſuerunt

magnæ

magnæ huic quæ nos alit matri. Hæc profecto ſinus Codani commoditas, hoc littorum vectigal, hic oppoſitus incurſui externo Oceanus cui terrarum parti cócedat? Ipſum gelu ac bruma, quam gentes aliæ fugiunt, cum hoſtes ſæpe ab incolis arcet, tum hos contra illorum lenius robur munit, animat, inducit. Ex his oris progreſſa toties olim eſt natio illa, quæ ſuas omnes expeditiones victoriis, orbem vniuerſum metu impleuit ac terrore: cuius virtutem verbis extulerunt quos domuit: de qua triumphum aliquando Romani egerunt, ſed ipſi pæne victi. Vetuſtatem vero regum ab inundatione mundi, aut originem, quod ſpecioſe magis poſſemus quam vere, vltra Iſtrum arceſſere quid opus eſt? Equidem glorioſius duxerim, dare regem, quàm accipere. Sed nec cætera illa virtutum potius quam hominum nomina Hiarnos, Frothones, Canutos alioſq; , longo ordine recenſeam. Quippe ſua qui familia clarus eſt, cur adoptari in alienam velit cauſſam nó habet. Et principis quidem noſtri ſtemma tot domeſticis imaginibus, tot belli ac togæ ornamentis enitet, vt qui facta tãtorum regum ac monarcharum complecti velit, totidem ſibi optare ſecula debeat, quot illi regnauerunt. Si proximos ſaltem aſpicimus, quid decennio Friderici I. ſanctius? qua modeſtia, quo ſubditorum amore, tutela tranquillitatis firmiſſima, regnum ſibi muniuit? qua deuotione, abolitis cultus parũm diuini deliriis, munimentum ſuę maieſtatis ab illa ſuprema impetrauit? Pietatem vero an prudentiam Chriſtiani II. magis commendes, haud facile diſpicias: his tamen ob domitas ruſticorum tumultuantium cohortes, ac prouincias recepta per obſidium acerrimũ Hafnia pacatas, aliaſque magnanimitatis palmas, addenda maxime eſt & for-

titudo

titudo. Friderici autem II. res terra marique geſtæ, ſubacti Ditmarſi, vicinia hoſtilis armorum vi ad conditiones vocata, clemens domi ac militię ſeueritas, diſciplina caſtrorum, & ingens laudum rariſſimarum examen inſtar omnium eſſe poſſent, niſi Filium regno dediſſet, huius non magis quam virtutum quarumvis hæredem digniſſimum : Chriſtianum Quartum dico, magnum Filij ad ſuprema nati Vlderici parentem, & ſorte naſcendi, & ingentis animi meritis Regem, quem ob fines imperij aut defenſos fortiter aut iuſte dilatatos, ob propagatam nauigandi ſolertiam, exornatas templis, porticibus, propugnaculis vrbes, ſuſcepta benigne conculcata alias ac euerſa doctrinæ ſtudia, ciues clementer habitos, liberalitatem ac munificētiam ſingularem, aliaq; quibus chariorem ſe ſuis reddit indies beneficia, Patrem Patriæ vocarem, niſi & fœderatorum ſuorum, belli auxiliis ac Pacis (quantum libertas publica & religio permittit) ſtudio, Pater, tutor, aſſertor dici iure debeat iuſtiſſimo. Ad genus tandem maternū Principis Nobiliſſimi ſi tranſeamus, ſunt qui magno illud annalium conſenſu à Columniis Romanis, horum vero proſapiam à veterrimo vſque Camillorum ſanguine repetunt. Stirps profecto Brandenburgica tot Principum frequens, tot heroum fœcundum eſt, vt à multis ſeculorum voluminibus ſplendidiorem aliam Germania vix viderit. De ſeptemuiratu ſolum creandis Imperatoribus ſi quærimus, decimus nunc viuit, viuatque diu, ille tranquillitatis publicæ defenſor acerrimus, conſtantiſſimus optimuſque Princeps Georgius Guilielmus, ad quem hæreditaria illa dignitas curſu perpetuo deuoluta eſt. Ex tanta ac tam inſigni domo matrem cum habuerit noſter, Annam Catharinam, ingentis ani-

mi prorſuſque heroicam Principem, quis inficias ibit, vel ſorte naſcendi & à parentibus eum regiam indolem illam, illos vigoris diuini igniculos, quos cum ſtupore & admiratione ſumma ſuſpeximus, traxiſſe: Eſt quippe, eſt magna ſanguinis potentia, & magiſter non ex occulto Deus bonorum plerumq; parẽtum ſeminibus inſeuit id quod in liberis bonam naturam mortales vocamus. Itaq; rapax adeo & ex ſe fertile ingenium noſter nactus, res honeſtas omnes quibus puerilis ætas impertiri debet toto ſtatim pectore arripuit. De amore ſaltẽ ſtudiorum & charitate quid dicam, quã natura illi in ipſis ſtatim vitæ principiis inoleuerat? Optimo ingenio optime vſus adeo diligens literarum fuit, vt ſatis oſtenderit, ſciuiſſe ſe, hominem generis quantumlibet ac fortunę bonis cumulatiſſimũ, ſi doctrinam auerſetur, pecudem auream eſſe, cuius pretium cutem nõ excedat. Equidem mirari ſatis non poſſum, adeo ſtolidos quoſdam ac vecordes animi eſſe, vt ad euehẽdam imaginum ſuarum auctoritatem, & reſpuendos originis modicos, diuerſa duo mortalium genera conſtituere audeant, nobiles & eruditos ſiue, vt neppotes iſti vocant, ſcholaſticos. Quaſi aut nobilis ſit, qui, virtutẽ ſi excipias, quiduis poſſidet, aut non nobilis, qui vel generis ornamenta quæ habet ſtudiis amplificat, vel quæ non habet iiſdem facit primus atq; extendit. Conſpiraverat porro cum ingenio Principis noſtri ſufficiẽs ſupra vſum etiam memoria, cuius tãta felicitas erat, vt Themiſtocli hac etiam parte haud inferior, res quaſcunq; non tam legere quam ipſe ex ſe parere videretur, ac nemo quiſquam alius citius aut quæ velit diſcat, aut quæ didicit retineat. Recitantẽ ipſum audiui integra variorum auctorũ loca, paginas integras, imperturbato prorſus ac facili ordine,

quiq;

quiq; oſtenderet ipſum non verba minus aliorum in promptu habere quam ſuum ingenium Accedebat auguſta quædam oris commendatio ac in dicendo erecta alacritas, cuius beneficio id efficiebat, vt ocu is verba recitantis nõ auribus ſolum dixiſſes irrepere, quas leniſsimo dicẽdi flumine perfundebat. Perſij ſatyras imprimis, poëma tam obſcurum, vt vel doctiſsimo cuiq; negotium exhibeat, q̃ inoffenſa lingua ex prõptuario illo rerum optimarum memoria diuina proferebat? qua loquendi venuſtate, modeſto cum riſu, id quod hoc ſcripti genus requirit, coniuncta, ſententiam auctoris & verba reddebat pariter ac commendabat? Nemo hominum ſuam mentem adeo diſerte explicat, ac ille alienam. Hac conſuetudine Poetas legendi & colores ſermonis artemque non mediocriter imbiberat, & ſeſe ad ſtudium hoc poſitione ipſa ſiderum, quæ naſcenti illuxiſſent, aſtriſque duci autumabat, ac vates diuini aliquid ex alto trahere, neque tam fieri quam naſci, vel ex ſuo ingenio credi libenter volebat. Tantum vero abfuit, vt quicquid huius eſt dedecori ſibi eſſe crederet, vt etiam Cæſarum, Regum & Principum plurimorum exemplo, Neronis ipſius ac Domitiani (adeo virtus & eruditio vel tyrannis pretij ſui teſtimonia exprimunt) commendari ob eiuſmodi elegantias laudi ſibi duceret non poſtremæ. Libellum quoque iuris publici fecit, cui Strigili Vitiorum nomen indidit, numeris quidem ſolutum, cætera argumento Satyræ proximum, in quo animaduertere eſt, neque ingenium ei ad diſciplinam hanc pulcherrimam, neque ſcientiam vel exactiſſimam defuiſſe. Verſus autem Germanicos, ad quos conſcribendos animum nunc impetu maiori quam ſucceſſu plerique applicant, ſine cura

vlla faciebat nulloque negotio, & tanquam dictantibus Muſis excipiebat. Linguam enim hanc ita vſu ſuam fecerat, vt puritate orationis ac nitore illos ſæpe in ruborem daret, qui populares non modo hic ſunt, verum etiam ornate dicendi facultatem vnice affectant. Idem de Gallico ſermone, quem domeſtica inſtitutione ac occaſione peregrinationis addidicerat (Italicum enim ſuo Marte ita apprehenderat, vt & quicquid legebat intelligeret, & quantum opus erat loqueretur) affirmare poſſum, de cuius munditia controuerſiam illi mouere nemo facile auſus fuiſſet. Et horum etiam Poëtarum præſtantiorum (nam muſteos illos nuperque adeo natos cum tumore ſuo ampulliſque verborum non morabatur) inſigniora loca & quaſi gemmas ſcriptorum cum tenebat optime, tum feliciter imitabatur. Accedebat rarus ingenioſitatis, rarior iuuentæ comes, iudicium excellens, acre, maturum, cuius norma quid de quoque auctore ſentiendum, accurate ſane atque ex ipſis literatorum legibus perſpiciebat. Librorum vt amabat optimos, ita conſeruare malebat etiam plures malos, ne noceret bonis paucioribus; neque in ſententia eorum manebat, qui furere in opera ingeniorum & inſtrumenta doctrinæ factum illuſtre ac victoriam putant. Nunquam mediusfidius, nunquam poſteritati excuſabimus hanc barbariem noſtrã, hos mores iniquiſſimos, hoc petulantiſsimum peruicaciæ genus, quo in tot priſcæ Eccleſiæ monumẽta, tam eruditas animas, tot annales maiorum, & quicquid diuitiis nullis, nulla induſtria reſtaurari poteſt, tam inclementer ſæuimus. Quid enim Gothos veteres accuſamus aut Hunnos, qui rudes artium ac ſolius gloriæ militaris appetentes aut non æſtimarunt ſcripta quorũ deſiderio adhuc

huc tenemur, aut non intellexerunt? quid Patribus Byzantinis imputamus, quorum peruerſa pietate Græca pariter ac Romana eruditio immane quondam naufragium fecit? Noſtra hæc virtus, noſtra nunc gloria eſt; & quoniam deſiimus facere laudanda, literas delemus, vt nec pudẽda deſcribi poſſint. Nequicquam tamen, o boni! ſudatis: ſemper ſuus profeſſioni doctrinæ honos ſtabit, & vos alter expectat vt dicamini olim: Libertatis publicæ ac humanitatis hoſtes. Alia mente, alio animo prædi-tus erat Princeps noſter Indulgentiſſimus, Hercules ille Muſarum, ille æmulus Ptolemæi Philadelphi, qui, vt fama eſt, & bibliothecas ſtupenda liberalitate coëmit, auxit, conſeruauit, & ſtudia doctrinę eo amore proſecutus eſt, vt vno tempore ac eodem clariſſimos Græciæ Poëtas, qui Pleiadũ nomen à numero nacti ſunt, aleret comiter ac ſuſtentaret. Eadem aut ſimilia exceſſus Vlderici animus ſubinde meditabatur, ac ſi quando ſibi olim curarumque maiorum vacuus vixiſſet, allecta virorum toto orbe celebrium turba haud dubie effeciſſet. Placet quippe in alio ſua vnicuique natura, & doctrinæ fulgor, pulchritudinis inſtar, in quouis corpore collocatus, amorem vbique ſibi vel reperit, vel conciliat. Hæc vero literarũ auiditas inueterata ſtudendi conſuetudine adeo Principi optimo in naturam verterat, vt ſeria quæuis ac remiſſiora pariter lectione pertinaci mutaret ac interſtingueret. Nocte multa, in itinere, in caſtris, (at quam rarum nunc doctrina ſub paludamento!) inter occupationes & officia, inter fremitus militares ac clãgorem tubarum contentione ſumma, ſtudio incredibili legebat, lecta adnotabat, memoriam atque ingenium exercebat, & tanquam lege aliqua ac imperio adactus omne illud tempus literis tribuebat,

 quod

quod alij crapulæ, luſui, comiſſationibus, & quicquid bonam mentem vocant qui menti bonę nunquam litauerunt. Cæterū non me latet, in virtutibus magnorū virorum ſcienter eos fidibus cantaſſe, minime commemorari, muſicenq; noſtris moribus à perſona fere Principis abeſſe: ſed ſi quies aliqua negotiis danda, ſi ſtrenua liberaliq; inertia animus remittēdus eſt, quid reſtat quo nihil abiectum, nihil humile ac ſordidū cogitans ingenium oblectare ſe magis cum venia poſſit, quā ea arte, qua & laborum onus tranſmittitur procliuius, & ardores affectuū humanorum facilius componuntur, & Achilles ac fortiſſimus ille Gręciæ imperator Epaminondas, viriq; alij maximi doctiſſimè eruditi fuerunt, quā deniq; ad virtutem ipſam pertinere cauſſis non vanis autumauit diuina mens Ariſtotelis? Quid ꝙ veteres Theologi Deorum etiam manibus inſtrumēta muſica affinxerunt; credētes quippe, nihil cœlo magis affine, magis proprium eſſe, quam concordiam hanc neruorum diſparem & ſuauiſſimā harmoniæ conſonantiam? Ne quis igitur exiſtimet, iuuenē cōſummatiſſimū, ꝙ artis huius apprime ſciens erat, fidib. elegantius canere doctum, q̃ & Regis tanti filio, & regia quæq; moliēti neceſſe fuerit. Cœleſtiſsimus n. ille animus aſtris ſuis propius ſe beneficio muſicæ accedere putabat, ꝙ muſica concinnos ſiderum motus & harmoniam, ſi Philoſophorum quorundam ſententia ſtādum eſt, exquiſitiſsimam vnice æmulatur. Ne pictoriam quidem & geminas huic artes liberales, tali vnde nomen ſortitæ ſunt ingenio dignas, ſibi indecere exiſtimauit, adeoq; in illam ſeſe penetrauerat, vt cum eleganter ſimilitudines quas volebat ac ex vero effingeret, tum de aliorū operibus perfecte iudicaret. Inſignis equidē artifex, ac quidā veluti Parrha-

ſius Germaniæ, imaginem quandam ſuam, notæ cætera minimè protritæ, non abſq; ratione ab æſtimatore hoc talium optimo reprehẽſam fuiſſe libenter fatebatur. Eundem quoq;, cum auguſtam illam ac ſerenam faciem ſuam depingi iuſsiſſet, quid emendare, quid exprimere, quo corporis ſtatu, qua lateris obuerſione facere ſingula deberet, præuio penicillo ſcite admodum atq; ex legibus artis admonebat. Commendabãt iſta mores cultiſsimi & exacta in hoc lubrico iuuentę virtutum omniũ cõuenientia. Pietas imprimis, q̃ qui remouendam à Principib. autumãt, ab hominum conſortio remouendi ſunt. Summum n. illud & ęternũ, ille omnia prouidens & animaduertens Deus, res ſecundas imperiis eorum largiri nõ poteſt, quicunq; negligunt ſuum. Hunc votis Princeps pientiſsimus ac ſuppliciis toto animo ſemperq; venerabatur, hũc ſolum timebat, huic momenta negotiorum cõmendabat ac ſucceſſus. Adde illam quæ Deo tantopere placet, aulis fere inuiſa eſt, caſtitatem, cuius rationem adeo habere noſter ſolebat, vt nec q̃rendi de ſe locum aliis relinqueret, &, libertate ſua optime diſpenſata, in maxima fortuna minimam licentiam eſſe vel exemplo ſuo ſatis oſtẽderet. Pura mens, purus animus, verecundia, probitas hilaris, modeſtia ſemper cum illo verſari, introductiones muliercularũ & ludibria neſcire, pudicitiæ ſuæ nec ꝓdigus eſſe, nec inſidiator alienę; cęterum voluptatem nati pabulo pecoris, nõ hominum, nedum Principis bonum putare, vino citra ſaturitatem & parciſsime vti, aliis ad cibum ebriis venientibus, ipſe ſobrius ab eodem recedere, naturã paruo dimittere, neq; hirudines illas crumenarum ꝑfectos militares alios ſectari, qui in luſtris ac ganeis ſtationes ſuas locãt ac vigilias, qui merum, ſcorta, aleã, cui

lucrandi

lucrandi perdendiue temeritate indulgent immaniſſima, inter belli inſtrumenta habent, denique id quod per ſcelus adepti ſunt, per luxuriam effundunt. Cæterum oculi pudici, ſermones ingenioſi, elegantes, vrbani magis quam laſciui: nam probra verborum ita averſabatur, vt aliis prandium petulantia linguæ ac iocis obſcœniſſimis, quæ nunc ferculorum cōdimenta ſunt, extendentibus, fronte hæc adducta, vultu demiſſo, neque tanquam auſcultans tranſmitteret. Veſtes illi atque corporis cultus qualis & Principem & militem decebat; mundus magis quá de capſula totus ac qui digito prætereuntium notaretur. Neq; enim enerues illos ac pumicatos imitabatur, qui mollitie corporis ac obtuitu impudico cum puellis ſæpius quam virtute cum hoſtibus certant, qui aut ſuas comas frangunt aut ſuperbiunt alienis, qui de barba cum ſpeculo deliberant, nunquam denique viri ſunt niſi cum ad fœminas ventum eſt. Morum cerimonias & anxios ſalutationum honores grauabatur, facilimus longe atque humaniſſimus. Gloriæ ut auidus, ita pecuniæ adeo liberalis erat, vt omnes circa ſe largiſſime proſequeretur. Vt enim lucri ergo (id quod magno ſeculi dedecore apud hoſtes ſimul ac fœderatos paſſim faciunt ii, quibus iuſtiſſima prędationis cauſſa eſt præda ipſa) vt, inquam, priuatim ac publice quiduis diriperetur, vt delubra vaſtarentur ac templa, vt ſepulchra, etiam Principum, & exuuiæ diſiicerentur, nulloque adeo diſcrimine fierent quæ miſerrima videre indies cogimur ac pati, mandato eius aut ſaltem indulgentia nunquam accidit. Ex paterna porro fortuna nihil magis quam clementiam vſurpabat, factus ad eam à natura, aſſuefactus à ſtudiis literarum, quæ ingenia etiam ferociſsima in gyrum rationis ducunt. Culpam

quidem

quidem benignitatis, honeſtam tamen illam ac excuſandam, ob ſuos paullo indulgentius interdum habitos, effugere apud nonnullos vix potuit. Præter tot tantaſq; dotes naturam, quam amicam in largiendis animi virtutibus habuerat, non minus fautricem nactus eſt in corpore. Vultus dignitatis index, in quo tamen aperta clementiæ pignora & humanitatis, oculi magni, nobiles, ſereni, capillus, niger ille ac denſus, eleganter horridus & Gallicæ venuſtatis imitatione demiſſus, corpus habile ac procerum, magna pedum, magna manuum agilitas, robur non ducis modo ſed & militis, valetudo integra, niſi quod ſupremis vitæ menſibus, ſiue pulmonum vitio, vt viſceribus per medicos poſt exceſſum eius inſpectis cognitum fuit, ſiue ob acres, vt ipſe fatebatur, inter hunc belli rancorem curas, maciem pluſculum contraxerat; cætera ita, vt longe lateque Principem oſtenderent. Sed ea tandem nos vocant, ſine quibus nec regum auctoritas, nec quies gentium, nec ſacri quippiam aut profani vſquam tutum eſt: vſus, inquam, armorum & quæ ſcire illum oportet in cuius conſilio virtus militum poſita aliquãdo erit. Exercitiis iſtis bellique præludiis eam ſibi artem, iſta arte eum parauerat decorem, vt adoleſcens admodum inter æquales, ſi æquales hoc naſcendi faſtigium habet, ſuperior ſemper diſcederet. Conuenticula ſectentur alij & cauponas, pilam ac fritillum inter artes imperandi numerent, venentur ex ſuo ingenio, ſapiant ex alieno, abutantur otio eouſque, vt vigilentne an dormiant alteri credant: Principem noſtrum ipſe labor, qui alios frangit, nutriebat ac ſolabatur. A ſtudiis in equum, in palæſtram à naualibus, ex arena in campum ſeſe transferre, rudimenta caſtrorum domi experiri, frigus laceſſere ac æſtum,

conferre docentibus, prouocare diſcentes, ſudore perfundi, ſępe & ſanguine, velitationes luſorias moliri, ſed veris proximas, irruptiones fingere ac obſidia, iacere haſtilia, ſaltu pedes exercere aut curſu, nihilque adeo facere quod diſcendum erat iacenti, oblectamenta illius non fuerunt minus quam exercitatio. Itaque iuuenis admodum præeſſe copiis equeſtribus, cum cepiſſet, quem non virtutis ſtatim guſtum ac audaciæ hoſtibus dedit; idem tiro ſimul & imperator. Vocent hoc temeritatem feroces in caſtris, in acie pauidi mortales, quos ad verba vbi ventum eſt plus quam viros cenſeas, ad aciem minus quam fœminas: ille & militem ducere quam ſequi, & quærere hoſtem quam præſtolari malebat, vel Traiani exemplo, quem bonitate, vel magni, heu! nuper Regis, quem animo exprimebat ac fortitudine. Vt vero conſilium etiam atque rationem, quæ bona ſenibus ferè in locum virium ſuccedunt, illi non defuiſſe ſciamus, & hoſtem ſine aliquo eius damno vix vnquam aggreſſus eſt, & alas ſuas ac legiones abſque cæde ac ignominia ſemper reduxit. Cæterum ſpeculatum ipſe egredi, metari caſtra, princeps aciem inuadere, vltimus exire, gloriam ſtrenuis, imbellibus alleuamentum, cunctis ſeſe ipſum prudentia ducem oſtendere, æquali labore commilitonem, teſtis virtuti ſociorum ac exemplum eſſe, hoſtes denique fundere, aut trepidantes in fugam conuertere, ſæpe manu, multoties & nomine ſolo ac aduentu. Inde timor cohortibus eius nullus; Vldericum ſequebantur: nulla pugnæ detrectatio; ſequebantur & patrem. Talis enim vt haberetur, vrbanitate, beneuolentia, amore prolixo effecerat. O fallaces autem & irritas

ritas mortalium cogitationes! O fata ſpes noſtras ex aduerſo ſemper turbantia! Quid de tam ſenili iuuenta, de ætate hac quæ nihil cum adoleſcente commune habebat, de tantis haud conatibus, ſed factis, polliceri nobis non poteramus? Princeps diuino ingenio, virtute admiranda, fortitudine incomparabili præditus, de cuius ſola magnitudine inimici querebantur, ſcelerato, crudeli, inaudito parricidio trucidatur ac interimitur. At quo tandem tempore? Dum ex caſtris vtrinque conuenitur, dum conditiones induciarum aut ſcribuntur, aut ventilantur, dum pacem omnia ſpectant vel pacis imaginem. Inter ferias armorum ſcilicet, ne nihil ageretur, Principem Optimum, proh dolor! interfici oportuit. Romani cuiuſdam verba ſunt, infelici monumento eius inſcripta, vti iuſſerat: Turba ſe medicorum periiſſe. Hic induciis inductus perit, quarum ſe mentione ſatis tutum arbitratur. Effundit itaque cum paucis ſe in agrum, equo inſidens pridie, vt aiunt, à quodã partis alterius donato, nullo, quod maximum in periculis præſidium eſt, nocendi animo, neque autumans ſe pro hoſte fore, cum hoſtem id temporis exuiſſet. Securitati ſuæ equidem conſuluiſſet melius, ſi tentorio ſe ſuo aut laribus continuiſſet. At acer & inuictus laboris, neq; otij vllius patiens Iuuenis, morẽ animo ſuo gerere cur minus deberet, nõ videbat. Aues q̃ in ſpem gulę noſtrę ſaginantur, anguſtiis caueatũ includuntur ac tenebris: ita ſegnitie torpentes morticinã carnem viui, mentẽ brutã fouemus ratione ꝑditi. Et quis ſolitis nos artib. tentari cogitaſſet? Vbique fraus, vbiq; dolus: niſi quod tutius domi quam ſub dio, magis impune verbis q̃ armis fallimur. Cæterum quærere, factumne ſit facinus hoc nefarium gratuito ſcelere an præmiis

 pro-

propoſitis, leuitate ſcurrili an architecto aliquo ac machinatore, qui auctori cædis, homini poſt homines natos viliſſimo, veſanam hanc mentem iniecerit, haud eſt meum. Sed & libenter fatebor, non modo me tunc abſentem, ſed ne illos quidem qui cadenti adfuerunt, exacte omnia prorſus nouiſſe. Solis vero auditionibus, ac diſſeminato diſperſoque ſermoni, temere auctoritatem non tribuerim. Illud vix quiſquam dubitat. Principem innocentiſſimum, cuius frõti nemo impunè occurrit, non aduerſo corpore, ſed dum vnius comitis monitu reſpicere ſeque verſare cepit, globo plumbeo, qui & in corpore manſit, hominis hiſtrionis manu, qua feras transfigere ſolitus erat, ex inſidiis traiectum eſſe. Perhibent etiam, tanto vulnere afflictum arma quidem arripuiſſe, quæ tamen corporis non amplius potenti exciderint, adeoque ad hoſtem, præda quantumlibet exilis, peruenerint. Inimici quidem, quos ſurgentes tanto fulgore ſpes ſine exemplo magni Principis haud dubie vrebant, rationem comminiſci facile poſſunt, cur nullam reddant: nam alienationem mentis infami percuſſori quod affingunt, quis hoc perſuaſerit illis, qui propudium hominis, quiduis audere quaſi per dementiam ſoliti, ſatis nouerunt? Conſciis certe, ſi qui ſunt, ſceleris, quamuis non arma noſtra, tortor tamen ingens malus animus & flagitia ſua in ſupplicium vertent. Dabunt nimirum, dabunt pœnas vltori Deo qui meruerunt: at perfidiam quod ſanguine Principis etiam cumulauerunt, quod poſtremus flagitioſorum omnium neque luce dignus ornamentum ſeculi, columen libertatis luce priuauit, quod victima tam nobilis induciarum initium fuit, illud corrigere humana arte nulla, nullis vocibus ac lamẽtis deplorare ſatis vnquam poſſumus.

Ad

Ad Maieſtatem tuam imprimis, Rex ſereniſſime, hic dolor pertinet. Tu amiſſo filio chariſſimo, qui te & vt Regem deuote ſemper veneratus eſt, & vt Parentem ſanctiſſime coluit, vulnus accepiſti grauiſſimum, neque cogitatione vlla ſatis æſtimandum. Lugente Germania, Cimbria ſpem ſuam ac decus voce lamentabili deplorante, mœrentibus bonis, neq; malis factum probantibus, ad te tamen tanto magis hic caſus pertinet, quanto grauius eſt filium amiſiſſe quam amicum. Quam ille nunc procul à deſtinatione tua cecidit! quam non dolenda ſolum, verum vlciſcenda etiam morte ſublatus eſt! quam longe aliter neque ſic ad regios lares tuos reuerſurum putaſti! Nouimus equidem, nouimus, qua illum mente, Rex idem & Pater indulgentiſſimus, in militiam abire paſſus ſis: non vt ſtipendia militaret vlla, aut præiret pugnantibus; ſed vt oculis potius ac animo perciperet, quæ manu aliquando ac virtute perficienda eſſent, momentaque belli ac rationes addiſceret, quo & facta tua imitari olim, & populis tuis præſidio, & ſolatio afflictis eſſe ac oppreſſis poſſet. At ignoſce, Rex Clementiſſime, non illi, qui te, qui ſacroſanctam poteſtatem tuam cultu ad ſupremum vſq; halitum proſecutus eſt deuotiſſimo; ſed inuictæ, ſublimi, auguſtæ naturæ tuæ, quam exuere niſi cum vita non potuit. Filius tuus erat, hoc eſt, eius, qui viridi adhuc iuuenta terrore hoſtes, regnum quiete, gloria orbem adimpleuit vniuerſum: eius, qui pugnam nullam molitus eſt, niſi & imperator eſſet ipſe & miles: eius, qui ventis nunquam ſe credit ac mari, quin gliſcenti procella, hiemantibus identidem aquis, ipſe malum cōſcendat, tempeſtates exploret, vela contrahat aut laxet, eadem denique alacritate in alto gubernaculis nauigij aſſideat, qua regni

in regno. Ignoraſſene Filium putas quod omnes ſcimus, quibus nempe verbis adoleſcens adhuc, cum in erranti diſtitis littoribus nimbi ac turbines periculum minitarentur ac mortem, nautam officia ſua ſpe omni abiecta deſerentem, in cuius locum ipſe ſuccedebas, Cæſaris animo, verbiſque æmulus, allocutus ſis: Me vehis & meam fortunam: atque hæc quidem nunquam concedet, vt Rex animam fluctibus debeam? Tuus itaque Filius, Princeps Auguſtiſſime, tanti patris ſoboles & imago, tot heroum ac regum inuictiſſimorum ſanguis, ſic natus, ſic educatus, ſic inſtitutus, bellum demiſſis manibus videre quiuit ac ſectari? Catulum leonis ſi ſpectare iubeas, aliis in arena fortiter facientibus, dentes expediet, laxabit vngues, fremet, erumpet. Aquilam hanc ipſe genueras: impar eſſe tui non potuit, nec diſſimilis ſibi. Si audaciæ virtutem illi obiicimus; obiiciamus & indolem. Alexandrum hunc Macedonia, vaſtum quantumuis ac nobile regnum, plane non capiebat. Sufflaminandus equidem ſi erat, cohibendus etiam ignis eſt, ne flammas ſuas & lucem ſurſum ſpargat. Mite præterea & clemens illud pectus, quoties dirutum ius ſacrorum, euerſum Sileſiæ ſtatum, fulcra libertatis Principes conſanguineos, & perturbatas immane quantum res noſtras perpendebat, licet diſceſſum ſæpe meditaretur, facere tamen non poterat, quin & illud ſibi proponeret ſubinde, eos iniuriam ipſos inferre, qui non auertunt cum poſſunt. Itaque non animoſitas illi ſua mortem properauit, cuius in tali quo occidit tempore minus egere videbatur: non adoleſcentia & ætas, cui non modo inuidetur alias, verum etiam fauetur; ſed ſiue caſus, quorum tam multi rebus mortalium de improuiſo incidunt; ſiue

ſiue metus hoſtium, dum nouus in illo libertatis aſſeſſor, vindex bonorum, reſtitutor exulum timebatur. Tantam ſpem tuam, Rex Potentiſsime, tot populorum gaudia, deliciæ ſeculi caput deſideratiſsimum, eheu! ſecum abſtulit. At tu Fortunæ Reduci votum haud dubie faciebas, quæ illum, proh dolor! aliter quam optabas remittit. Non narrabit Maieſtati Tuæ quæ vidit, quæ audiuit, quæ fecit: non commendabit tibi ſuſpiria oppreſſorum, direptiones prouinciarum & incendia, timorem publicæ ſeruitutis, ſecuram denique Germaniæ quietem aut pace doloſa bellum tranquillius. Merebantur fortia eius facta virtuſque militaris vel ingentem triumphum: nunc funus pro illo ducendum, tanto triſtius, quanto maius calamitati huic pondus adiicit nouitas mortis & atrocitas. Potuiſſes vtinam illum audiſſe valedicentem, quam ſollicite de Maieſtate tua cogitauerit! quanta portio ex illo quem traxerat ſpiritu in ſuum redierit auctorem! Percepiſſes puto illa Filij optimi verba: Hoc ſolum, Rex & Pater Clementiſsime, excuſo: inſidiis pereo, non virtute ferri. Vt morem tibi gererem, ſemper ſtudui: vt fato morem non gererem, ſtudere non potui. Ita viſum eſt Deo Immortali, cui animam hanc ſe ia conuerſione, precibus ſeriis commendo. Ipſe Maieſtati tuæ eos vitæ annos largietur, qui meæ negati ſunt. Ipſi tecum fratres mei, chariſſimi ac deſideratiſſimi, regnumque tuum curæ erũt. Ipſe te conſeruet: nam de me, qui Liberatori meo ac Cõſeruatori generis humani ſpiritũ hunc ex animo trado, ſecurus ſum. Exceſſum timere, meum & Chriſtiani hominis, & tãti Regis Filij nõ fuit. Sed neq; ita in-

ita inter arma verſabar, vt neſcirem mortem mihi in procinctu habendam. Repetat vitam, excipiat animam hanc qui dedit; Auctor ſalutis meæ, ac indignæ huius necis indubitatus vltor. Cæterum, lingua cum viribus deficiente id ſolum te rogo, vt amantiſſimis Manibus meis hoſtium Libertatis ſanguine lites potius quam lachrimis. Qua quidem allocutione, Rex tam conſtans, tam fortis & ſapiens, dolori tuo non parum medeberis: quem dolorem ſi ſperare potuiſti cum ad arma filium dimitteres, debes etiam perferre poſtquam illi accidit quod accidere humanum eſt. Hac lege bella conſtant, vt mortes mortibus ſuccedant quotidie ac cumulentur. Et neſcio quo fato infelix hæc & funeſta Germaniæ inflammatio tot Reges, tot Principes abripuerit hactenus, vt ſimile quid ætas nulla, nullæ hiſtoriæ loquantur. Sed compares mœroris habere aliorum ſolatia ſunt: tua Maieſtas cum perpendet quid Patri conueniat, cogitabit etiam quid Regi. Non minus & Filiorum Tibi adhuc ſuperſtitum virtute ac vigore te eriges: quorum alterum Te ad cœleſte illud regnum (ſera ſit dies illa!) ſublato Tui hæredem, alterum ad regia quæq; non minus natum, amores tuos, ſpem populorum, Caſtores æui noſtri & lucida ſidera, cum videas, tantum leuationis accipere potes de relictis, quantum triſtitiæ de illo qui vixit. Non in minorem autem & vos, Principes ſereniſſimi, luctus partem vocati eſtis, quorum, præter acerbitatem huiuſmodi Fratris erepti, qui vos pluſquam fraterno affectu dilexit, amauit, vnice charos habuit, mœſtitiam augere credibile eſt maxime, quod non excipere halitum illius extremum, non manus veſtras ad vltimum operiendorum oculorum officium aduocare, non reliquias eius & transfixa miſere

viſcera

viſcera lachrimis & opobalſamo vda ſarcophago tradere, non ſatiari nouiſſimis ſermonibus contigit. Nunc amoris ille ſui vobis & virtutum maximarum memoriam reliquit, vt quoties lugebitis vos fratrem amiſiſſe, conſolatione ſimul illa ſuſtentemini, talem vos fratrem habuiſſe. At te, magni Parentis magne imposterū ſucceſſor, Fratremq́; tuum, de cuius dotibus ac naturæ excellentia tanta, tamq; præclara narrantur, Deus protegat immortalis, le ❘ um genialem tuum, cui Coniux ex familia Germaniç ſereniſſima incomparabilis deſtinatur, lætitia omni ambiat ac rebus florentibus, vota deniq; pro te, pro ſalute tua, bonorum omnium in felicem exitum prouehat. Cæterum tuū hoc damnum non minus, Germania, tuus hic luctus eſt: vix vnum excipiam aut alterum; nemo Principum extraneorū tranquillitatem tuam dilexit verius, nemo fortius defendit. Veſter eſt hic dolor, ſepteuiri legendo Imperatori, Duumuiri tuendæ Libertati, Iohannes Georgi, Georgi Guilielme, Potētiſſimi Optimiq; Principes: alterius veſtrum ſigna duxit, vtriq; militauit. Si lapſis rebus, quod facitis, ſubuenietis, ſi fines veſtros ac ſociorum tuebimini, ſi arma hoſtium & armis nocentiorem fallaciam ab aris arcebitis ac focis, cineribus eius innocentiſſimis gratiam, ſi non quantam meritus eſt, certe quantam poteſtis abunde referetis. Veſter eſt hic dolor, Celſiſſimi Principes Fratres, Iohannes Chriſtiane, Georgi Rudolphe. Veſtram ille Bregam, veſtrum Lignicium, illos oculos Sileſiæ, veſtras vrbes ac ditiones, deſolatas eas & publicis iniuriis expoſitas, nunquam accedebat, quin maceraretur & ex animo doleret, vos tātorum Regum à tot ſeculis nepotes, tot Principum, inter quos & ipſe

erat, conſanguineos & affines, tam flagrantia boni publici amore pectora, reſtitui ope ſua ac virtute in ſtatum ac quietem illam non poſſe, quam fide erga Rempublicam meruiſtis. Veſter eſt hic dolor, Principes Germaniæ ac Proceres Illuſtriſſimi, quotquot eodem animo cauſſæ communi patrocinamini. Amiſiſtis in hoc vno capite, amiſiſtis ſanguine cognatum, ſocium armis, fortitudine perfectiſſimum exẽplar. Veſter eſt, milites, erepto oculis caſtrorum, ſimile quid forte non viſuris, eo duce, quem maximam ſemper vobiſcum partem periculi ſuſtinentem vidiſtis, qui operum magnitudine ſæpe hoſtem, clemẽtia & beneficiis animos veſtros expugnauit ſæpius ac affectum, quemq; non tam excubiæ ac peila, quam amoris veſtri pſidium tutabatur. Nunc quid agendum, commilitones? Honorariosne illi tumulos & memorias excitabitis? aut diuiſis aciebus ad ſimulachrum pugnę decurreretis? Hoc facere illi etiam poſſunt, quos minor q̃ pro re mœror inceſſit: à vobis, à virtute veſtra ſanguis hoſtium potius exigitur, quam veſtræ lachrimę. Deceſſit, abiit, ô Dani, pro cuius ſalute hactenus Deum multa venerati eſtis, qui in patria, aut ſi forte ꝑ patria, mori, ſed olim, debuiſſet. Hoc etiam calamitatib. tuis aliis adde, Suidnicium, in oculis tuis, in campo ſuburbano, non animoſitate inimicorum, ſed perfidia eum cecidiſſe, qui difficilimo tempore tuo, cum exercitus hoſtium immenſus, excidium tibi ac cladem extremam minatus, quaqua verſum agros inſederat, & mortariis fulminalib. atq; tormentis miræ virtutis ignem tectis tuis ferrumq; ponderis ſtupendi immitteret, ipſe legionum equeſtriũ ductor inter cęteras copias tempeſtiue aduolauit, atq; obſidiũ,

nobi-

nobiliſſimi pręfecti prudentia, conſtantia militum, ope diuina imprimis, ſtrenue aliquandiu toleratũ, vt ſolueretur cauſſa fuit non poſtrema. Quæ vero aduerſa rerum, q̃ afflictæ fortunæ faciẽ tu non videras hactenus, ô Sileſia? Quanto impetu, quo ſæuitiæ ingenio, quibus artibus leges credendi ea, quæ exactores legum ipſi non ſatis credunt, oppidis impoſitę ſunt plurimis ac vrbibus? Et vt ſciat orbis quibus magiſtris ꝓfecerimus; militibus id negotij datum eſt, qui expilationib. ædium, iniuriis, verberibus animos cogere, verbis luſtra ac ructus olentib. & execrationibus Deorũ infandis rudiores cultum cœleſtem docere conati ſunt. Noctu etiam alicubi bona adhuc fide dormientes adoriebãtur: vt noctem ꝓfundam mentibus ac tenebras ſuperfundi facile animaduerteres. His acceſſe abrogatas leges ac priuilegia, imminutã auctoritatem Procerum, ꝓcurationem Reipublicę Ordinibus ademptam, bona plurimorum aut data, aut non voto magis tacito q̃ publica deſtinatione nouis hominib. dicta, vectigal adeo inſolitum, vt neceſſe fuerit etiam ceſſare cõſuetum. Aerem excipiam ac vmbram; cætera nullum genus rerum, cui non tributi aliquid imponeretur. Adde & bellatum per tot annos, & ne nunc quidem exitum vllum ſpectãs lachrimabile bellum, ſtatiua caſtra, conſcriptiones militum, hiberna non ad vſum, ſed ad luxuriem ſumpta, ſuppetiarum aut ſegnitiẽ aut fugam (tam n. remediis laboramus q̃ morbis) cohortes ſpe immunitatis, maxima peccãdi illecebra, licẽter vagas, lixarũ ac ſcortorũ exercitus, diſſenſiones p̃fectorum ęque ac cõcordiam Prouincię noxiã, villas expugnatas, pecoris eſt armentorũ p̃das certatim actas, conculcatũ petulãter equorũ vngulis commeatum dum cõmeatus petitur, in pacato in hoſtico eandẽ rapiẽdi

libidinem, extincta ſolis ruinis incendia, vaſtitatem poſtremo, cædes, ſtupra, & faciendi quicquid non licet liberrimam licentiam. Paganorum vetus formula eſt: Secus qui fecerit, mitem Iſidem iratam ſentiat, & ſuorum oſſa certa atq; diſperſa videat. Nos etiam ob culpam noſtrã hoc ſupplicij genus & vindictam ſupremi Numinis vere & acriter ſenſimus, ſepulchris adeo violatis, templis adeo expilatis ac irreuerenter habitis, vt à fœderatis quoque talia fieri (duces ; præpoſitos, quos ſtipendiorum imprimis penuria perpeti multa cogit, libenter & ex animo excuſamus) erubeſcendum ſit. Poſt agros frugum, pagos longe lateq; colonorum vacuos, poſt egeſtatem ac probra, poſt peſtilentiam nunc eam, vt plurima paſſim per oppida (te cogito imprimis, ô flos vrbium & mater elegãtiæ Vratislauia, ſtudiorum meorum deſideratiſſima quies) multa funerum millia in rationem Libitinæ tempore exiguo relata ſint, poſt omnia quæcunque dici aut fieri queunt mala, innocentiſſimus Principis Optimi ſanguis tuam, ô Prouincia infeliciſſima, humum inficit, qui, ſi votis eius ac menti reliqua etiam rerum momenta reſpõdiſſent, iam diu ex totius belli ore ac faucibus erepta eſſes. Vbi nunc nobis ille vindex tuus, ô Libertas! quæ funeſto hoc funere efferri ipſa videris ac ſepeliri, quæ rebus omnibus venalibus quaſi non minus publicata gemis, & inter ſpem metumque ſuſpenſa exitum turbinis ac fluctuum Reipublicæ præſtolaris. Nemo dolorem noſtrum gaudet niſi qui te odit; lugẽt ipſi, aut mœrorem oſtentant, qui inſidiis clades noſtras duplicant & inſtaurant, qui te, quod capiti illorum ſit, exſtirpare funditus conantur ac euertere. Ego vero (nam vt mei facere mentionem audeam, Ipſe manſuetudine aduerſus me ſua effecit & indulgentia)

gentia) quantas complorationis cauſſas habeam, quãtum ſpei amiſerim ac præſidij, cogitatione aſſequi nulla poſſum; ac ſi aſſequerer, verbis exprimere abſq; culpa iactantiæ non poſſem. Teſtes ſint literæ, Latinæ illæ ac ſine cura elegantes, poſtremæ huius generis, vt puto, quas ſua manu, clementi illa ac erudita, ex caſtris perſcripſit, vnoq; ante fatalem eius ac infeliciſſimum nobis diem ad me allatæ. Illas enim vt adducam, non exemplo ſolum Græcorum ac Romanorum inuitor; verum etiam ad prodendam humanitatem Principis Sacratiſſimi ac ingenij elegantiam intereſt. Sic enim loquitur:

Omnes de aduentu tuo hic in caſtris certiores feci, doctiſſime Opiti. Gaudebant hoc plurimi, plurimi exoptabant. Cognitis ſumma exinde naſcebatur lætitia, incognitis vero talem viſendi virum, cuius fama impleuerat aures, ſpes dabatur maxima. Cum autem plerique ſe tali fruſtratos ſpe arbitrabantur, me conuenire, rogare, vnde diutina hæc mora proficiſceretur mirari cœperunt. Quapropter promiſſum tuum in memoriam tibi reuocare volens, paucula hæc exaraui, ſimul & amoris in te mei teſtandi cauſſa calamum admoui, rogans ne diutius tua nos priuari præſentia ſinas, qui potius prima ad nos occaſione aduoles. Vale, & vt hæc curentur effice.

T. Addictiſſimus

Vldericus.

Non percurram verba tua, Princeps Piiſſime, quibus magnitudinem clementiſſimi affectus erga me tui explicas. Principem de me, loricatum de toga, inter tubas de literis cogitare, ſola diuini Genij tui ac dexteritatis inſolitæ res erat. Ego non parere me tibi, non frui ſere-

niſſimo vultu tuo, non adeſſe ſupremis ſermonibus tuis potuiſſe, cum angor impatienter ac doleo; tum laudibus, quod ſolum ſupereſt, virtutum tuarum indefeſſis, quantum mihi reſtabit annorum, quos orbitate, luctu, ærumna, ſolitudine acerbiores mors tua mihi reddidit, exigam ac ſuſtentabo. Nunc terris omnibus altiorem tumulum tuum quod aggeſtu hoc humili, hac gleba viliſſima, curſim neque cum cura veneratus ſum, bona beatiſſimorum Manium tuorum venia factum puto. Te enim ac operum tuorum & naturæ merita ſatis commendare velle, vt nemo audeat niſi ſpei de ingenio ſuo immodicus, virtutum vero tuarum ignarus: ita ſi tantũ doctrinæ oſtentare poſſem ac eloquentiæ, quãtum mœſtitiæ mihi ac ægritudinis obſediſſe animum ſentio, vel deuotioni meæ ſtudioq; aliquatenus ſatisfacerem. At tu, anima ſanctiſſima, laudum humanarum non indiga, diuinas meditans, abunde gloriæ dum nobiſcum eras, nũc cœlum adepta es, quod gloriam mortalem reſpuit, finem æternæ non habet. Viciſti, Princeps, viciſti, non hoſtem, vt ſolebas, & agmina inſtantium ac paullo poſt fugientium inimicorum; ſed fortibus plerunque formidabilem, moleſtam fortunatis, cui tamen tu paratus ſemper fuiſti, mortem. Nunc, relicto nobis grandi deſiderio per memoriam virtutis tuæ, ipſe triumphum nactus es trophęis omnib. ac victoriis nobiliorem. Non vrbs male

æterna,

æterna, domina gentium, ancilla libidinum Roma, ſed cœlum te conſpicit, miratur, felicitati tuæ fauet, ac applaudit. Quid reges captos, vinctos ante currum duces, opima prouinciarum & inſtrumentum humanæ luxuriæ aurum requiras? imbecillitatem mortalium, miſeriam, vanitatem, inania rerum, errores ac fraudem, & quicquid corpuſcula hæc menteſque vel oblectat vel lancinat, beate moriendo euertiſti, fregiſti, profiigaſti. Tunicam pictam indumento innocentiæ ſplendidiſſimo mutaſti, lauream corona iuſtitiæ æternum viridi quam non Iupiter aliquis, pretium armorum hoſtilium & dicatarum manubiarum, ſed capiti tuo Deus Deorum impoſuit, munus quod ipſe ſolus dare poteſt, tu accipere integritate vitæ ac pietate illi gratiſſima meruiſti: Euectus es ad Capitolium immortalitatis, nec ſtipatus tribunis & militum agminibus: incolæ cœli ſpiritus & aſſcriptæ numero illorum animæ gaudentes te excipiunt, ambiunt, comitantur. Si commerciis ſodalitij ſancta poſt hanc vitam pectora fruuntur, ſi ſublatos extra mortalitatem mortalium cura tangit, credibile eſt narrare magno te Regi, patria olim vicino, virtute pari, qui tot orbes ac prouincias in libertatem vindicauit dum vixit, qui hoſtem cecidit dum mortuus eſt, cuius quoque iam fatum retracta tunc ab interitu Germania ſentit ac deplorat, quam lentis ſeditioſi

atque

atque diſcordioſi ſub maxillis edamus, quamque verum ſit illud:

Rege incolumi mens omnibus vna;

& quæ ſequuntur. Auete, animæ innocentiſſimæ: nos, mœſti non veſtram vicem, quas vera libertas & pax æterna complectitur, ad vltimum dimicationis & ſortem aſperrimam redacti ſumus. Sed reſpiciet nos tandem miſericors ac clemens rerum humanarum Arbiter, & ſuppliciis bonorum fatigatus concordiam nobis, fidem ac animos eos largietur, qui miſſis ſciomachiis ac vanis ſuſpicionum, quæ à callidis clam fouentur, priuatas cauſſas ſuas rationeſq; ſecuritati publicæ fruſtra poſtea recuperandæ poſthabeant, inflammationem, cruciatus, ignominiam, cædes, proſcriptiones à ſociis & patria communi propulſent, ſacra ab exilio ſubtrahant, & honeſtamenta pacis ac præmia belli toto animo quærant, totis viribus meditentur. Cæterum immaturum exceſſum tuum, Princeps ſanctiſsime, deplorent qui debent, debent autem omnes boni, extenuent qui volunt, non doleant mortuum quem viuum timuerunt, de virtutibus tuis ſileant qui de ſuis gloriari non poſſunt: nos, qui felicitatis noſtræ partem tecum ac ſpem amiſimus maximam, te ſublato, exilia, contemptum, calamitates & quodcunque miſeriarum onus irruet, conſtanter feremus; memoriam vero tui ſummarumque virtutum tuarum iuſto quidem deſiderio, magis tamen honore omni ac cultu & grata ad Poſteritatem commendatione proſequemur.

FINIS.

IN EVNDEM EPIGRAMMATA EIVSDEM.

I.

Bellona fratrem ſimul Aonidumque parentem,
Grande decus ſaguli deliciasque togæ,
Prætulerat ficta ſemper qui bella quieti,
Qui metus hoſtis erat, nullius ipſe timens,
Inuictum iuuenem, facies ſæuiſſima pugnæ
Quem non ſuſtulerat pacis imago necat.

II.

Ex verbis fere morientis.

Parendi mora nulla, ſolum ferale relinquam,
Indigno quamuis obruar interitu.
Eſt bene ſi fletis, ſeu me non fletis, amici:
Ut deſint homines ſat Deus vltor erit.

III.

ILle tuum, Gradiue, decus, tua, Phœbe, voluptas.
Vldricus, magni ſpes & imago Patris,
Fraude peremptus obit: qui cum debebat obire
Occulta poterat non niſi cæde peti.

IV.

Dies aliquot ante obitum Principis
perſcriptum.

SI Iuſtas mediter tibi, ſanguis regie, laudes,
Icaria merito crimine mergar aqua.
Cæleſtes volitant ſupra mortalia mentes,
Tam gracilem quærunt nec tua facta tubam.
At quod amas Muſas, Princeps inuicte, ſimulque
Digna canis fieri, digna facisq; cani,
Carminibus noſtris cuiuſdam eſt numinis inſtar,
Reddentur vultu vel meliora tuo.
Quam bene, quos oculos hoſtes perferre grauantur,
Hos Phœbi noſter grex putat eſſe ſui!